

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkesutövares
Samarbets-
nämnd

Stockholm den 17 augusti 2015

Till Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

KLYS yttrande över SOU 2015:47 Kollektiv rättighetsförvaltning på upphovsrättens område

Presentation

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd - utgör genom sina femton medlemsorganisationer en samlad röst för ca 30.000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. För KLYS yrkesgrupper utgör upphovsrätten en förutsättning för att kunna verka och försörja sig på kulturområdet. Att uphovspersoner och utövande konstnärer tillförsäkras en hög skyddsnivå är också nödvändigt för att främja konst, kreativitet och kulturell mångfald inom EU.

På områden för massanvändning av upphovsrättsligt skyddade verk och prestationer, t ex på det digitala området, är kollektiv förvaltning av upphovsrätt många gånger det enda sättet för kulturskapare att kunna få betalt för, inflytande över och information om den användning av deras alster som sker. Hur den framtida svenska lagstiftningen när det gäller kollektiv förvaltning av upphovsrätt utformas har därför grundläggande betydelse för kulturskapares villkor, och för en stark och självständig konstnärskår i Sverige, vilket i sin tur inte bara är en förutsättning för en sann demokrati och yttrandefrihet utan också för en sund, flexibel och fungerande kultur- och mediesektor.

Inledande sammanfattning

KLYS välkomnar ett svenskt genomförande av EU-direktivet 2014/26/EU (det s k CRM-direktivet), som syftar till att säkerställa en god kollektiv förvaltning på upphovsrättens område, präglad av ökad insyn och transparens. Vi menar att en EU-vid reglering av kollektiva förvaltningsorganisationer skapar en god grund för att utveckla och främja kollektiv förvaltning och gränsöverskridande rättighetsklarering av upphovsrättsligt skyddade verk och prestationer i Europa. Vi anser det därför vara av stor vikt att det aktuella EU-direktivet omsätts till svensk lagstiftning, men att det görs på ett sätt som är anpassat till svenska förutsättningar och som främjar kulturskapare individuellt och kollektivt.

KLYS har under utredningsarbetet deltagit som experter genom jurister från våra medlemsorganisationer och har på så sätt haft insyn och möjlighet att påverka utredningens inriktning. KLYS har också under utredningens gång inlämnat två skrivelser samt genom våra förtroendevalda haft ett särskilt möte med utredaren och sekreteraren, där vi framfört våra synpunkter på utredningens inriktning.

Ett grundläggande budskap från KLYS under utredningen har varit att implementeringen av direktivet måste ge utrymme för att de organisationer som samverkar kring avtalslicenser har en demokratisk struktur och övervakningsfunktioner som följer svenska föreningsrättsliga traditioner och svensk lagstiftning. KLYS har uppfattat utredningens uppdrag som att den ska lägga förslag som så långt möjligt anpassas till de olika befintliga organisationsformer och strukturer för den kollektiva rättighetsförvaltningen som existerar i Sverige. I kommittédirektivet uttrycks att - i den utsträckning som direktivet ger utrymme för det - utredaren ska sträva efter att anpassa förslagen till svensk rätt och *då särskilt till befintlig associationsrättslig reglering* samt att utredaren ska *sträva efter lösningar som är i linje med gällande svenska principer och som passar i befintlig systematik*.

KLYS tillstyrker till övervägande del utredningens förslag till implementering av CRM-direktivet, som vi anser i princip är väl avvägt, men vi anser fortfarande – vilket vi också framfört under utredningens gång - att utredaren i några avseenden valt att gå längre än vad direktivet kräver och att utredningen präglats av en iver att överreglera. Det finns förslag i slutbetänkandet som innebär att svenska kulturskapar- och upphovsrättssällskap kommer att behöva strukturera om sina verksamheter och som bryter upp de traditioner och mekanismer för inflytande och balans mellan olika intressen, som byggts upp under många decennier i Sverige. Detta gäller särskilt det förslag som utredningen lägger i avsnitt 12.2.1 om att endast en organisation som utgör en kollektiv förvaltningsorganisation enligt den nya lagen, ska ha behörighet att inkassera upphovsrättslig ersättning och träffa avtal med avtalslicensverkan.

Till de positiva effekter som KLYS ser med föreslagen i slutbetänkandet hör ökad transparens och tydlighet, bättre insyn för enskilda kulturskapare i upphovsrättsorganisationernas verksamheter samt i utländska sällskaps verksamheter, ökade betalningsströmmar till kulturskapare i Sverige från rättighetsförvaltning i andra länder, ökad legitimitet för sällskapens verksamheter och ännu högre professionalitet och kvalitet i organisationernas verksamheter.

KLYS ser dock flera negativa effekter av utredningens förslag i form av fördyring och ökad administration för de svenska upphovsrättsorganisationerna, som bl a kommer att leda till högre administrationsavgifter på bekostnad av upphovspersoners och utövande konstnärers ersättningsnivåer. Vi förutspår också negativa konsekvenser för den kulturella mångfalden i Sverige, bl a genom en marginalisering av små konstnärorganisationer och upphovsrätts-sällskap. Den maktbalans som råder mellan primärorganisationerna i Sverige, såsom KLYS medlemsförbund, och upphovsrättssällskapen i landet, riskerar att rubbas om betänkandet genomförs exakt på det sätt som utredningen föreslår.

KLYS förordar därför en mer försiktig implementering av direktivet och en starkare anknytning till befintlig associationsrättslig lagstiftning.

KLYS kommer i detta yttrande att begränsa sig till att kommentera betänkandets förslag ur ett kultur- och konstnärspolitiskt perspektiv samt ta upp en rad nyckelfrågor som är av stor vikt för kulturskapare och deras respektive intresseorganisationer och upphovsrättsällskap inom alla konstområden.

Kulturskapares villkor och den kulturella mångfalden

Som nämnts ovan i presentationen är kollektiv förvaltning av upphovsrätt många gånger den enda möjligheten för enskilda kulturskapare att kunna kontrollera och få betalt för sin upphovsrätt. För att kulturskapare ska få en rimlig utdelning av sin upphovsrätt, särskilt i ljuset av den snabba tekniska utvecklingen och den ökade digitala användningen av skyddade verk och prestationer, är det av yttersta vikt att en ny lagstiftning på området lägger en god grund för att utveckla den kollektiva rättighetsförvaltningen på ett sådant sätt att det finns fortsatt utrymme för flexibilitet och konstnär-inflytande i verksamheterna. En sådan implementering gagnar också tillgången till konst och kultur för användare och allmänhet.

Alla EUs direktiv på upphovsrättsområdet syftar till att ge rättighetshavare - däribland kulturskapare - en hög skyddsnivå, så också detta direktiv. Det är en aspekt som tydligare borde ha genomsyrat det svenska implementeringsarbetet. Som betänkandets förslag till ny lagstiftning är utformat riskerar det snarare att försvaga kulturskapares ställning och ersättningsnivåer.

Lagstiftaren bör i sammanhanget beakta de styrkeförhållanden som idag utvecklats på den upphovsrättsliga avtalsmarknaden (jfr KLYS skrivelse till justitieministern av den 11 maj 2015 om att stärka upphovspersoners och utövande konstnärers avtalsställning, där denna utveckling närmare beskrivs). Upphovsrättslagen är en skyddslagstiftning som bl a ska syfta till att skydda den svagare parten på marknaden. Med den utformning som lagen har idag åstadkommer den dock inte i tillräcklig utsträckning en önskvärd rimlig balans på kultur- och mediemarknaden.

I ett av de inledande skälen till CRM-direktivet – beaktandesats 3 - erinras om att EU enligt artikel 167 i EU-fördraget ska ”beakta den kulturella mångfalden i sina åtgärder och bidra till kulturens utveckling i medlemsstaterna med respekt för deras nationella och regionala mångfald”. I beaktandesatsen betonas också att ”de kollektiva förvaltningsorganisationerna spelar och bör fortsatt spela en viktig roll som främjare av mångfalden av kulturyttringar, såväl genom att göra det möjligt för de minsta och mindre populära repertoarerna att få tillträde till marknaden som genom att tillhandahålla sociala, kulturella och utbildningsrelaterade tjänster till förmån för sina rättighetshavare och allmänheten”.

Detta skäl – som är ett av direktivets mest bärande - återspeglas dock ytterst lite i utredningens slutbetänkande, inte ens i de inledande avsnitten om direktivets syfte. Varken i betänkandets kapitel 5 eller kapitel 6 som behandlar direktivet och dess utgångspunkter finns något resonemang kring hur utredningen beaktat den kulturella mångfalden i sitt genomförande av direktivet i svensk rätt eller hur utredningens förslag kan främja mångfalden på kulturområdet.

Det finns däremot förslag i utredningen som riskerar att få negativa effekter för den kulturella mångfalden i Sverige. Ett av dem är det ovan nämnda förslaget om att endast en organisation som utgör en kollektiv förvaltningsorganisation enligt den nya lagen ska ha behörighet att inkassera upphovsrättslig ersättning och träffa avtal med avtalslicensverkan. Jfr 12.2.1 nedan.

Det ska i sammanhanget påminnas om att Sverige har, liksom EU samfällt, ratificerat Unescos mångfaldskonvention (konventionen om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar), som bl a ger medlemsstaterna stöd för att bedriva en nationell politik till stöd för kulturell mångfald. I Unesco-konventionen definieras begreppet kulturell mångfald som ”de många olika former genom vilka grupper och samhällen uttrycker sin kultur. Dessa yttringar sprids inom grupper och samhällen och mellan dem. Den kulturella mångfalden visar sig inte bara i de olika former genom vilka mänsklighetens kulturarv yttrar sig, berikas och förmedlas tack vare mångfalden av kulturyttringar, utan också genom olika sätt för konstnärligt skapande, produktion, spridning, distribution och nyttjande, oavsett de medel och den teknik som används”. Sverige har således skyldigheter och rättigheter enligt denna konvention som har bäring på det aktuella implementeringsförslaget.

Överreglering och nordisk rättslikhet

I de skrivelser som KLYS inlämnat under utredningsarbetet har vi framfört att vi anser att detaljeringsgraden i utredningen är för hög och att den går längre än vad såväl EU-direktivet kräver, som vad kommittédirektiven till utredningen ger utrymme för. Vi har från KLYS också inlämnat konkreta exempel på i vilka delar vi ansett att utredningen gått för långt och hur en implementering bör se ut i stället. Utredningen har tagit till sig av en del av KLYS synpunkter, vilket välkomnas. Men det finns fortfarande behov av att mjuka upp eller omformulera utredningens förslag på en del punkter.

Sverige ligger fortfarande långt före de övriga nordiska länderna när det gäller genomförande av CRM-direktivet. De nordiska länderna skiljer sig också åt när det gäller hur de väljer att genomföra direktivet. Dessa skillnader i nordisk implementering riskerar att skapa en spretigare nordisk kollektiv förvaltning än tidigare och kan innebära en konkurrensnackdel för Sverige och kulturskapare verksamma här i landet. KLYS anser därför att den svenska implementeringen inte bör gå längre än i andra nordiska länder vid genomförandet av CRM-direktivet.

Mot denna bakgrund vill KLYS uppmana den svenska regeringen att noggrant följa arbetet med genomförande av direktivet i övriga medlemsstater, särskilt i de nordiska. KLYS vill också påpeka betydelsen av att Sverige inte överreglerar i förhållande till andra EU-länder, vilket skulle göra det dyrare och mindre effektivt att bedriva kollektiv rättighetsförvaltning i Sverige.

Kommentarer till enskilda förslag i slutbetänkandet

Kap 6 Utgångspunkter för genomförandet av direktivet

6.1 En ny lag om kollektiv rättighetsförvaltning

KLYS tillstyrker förslaget om att en ny lag införs om kollektiv rättighetsförvaltning på upphovsrättens område vid genomförandet av CRM-direktivet i svensk rätt. Den nya lagen är enligt utredningens förslag mycket omfattande och det är rimligt att den utgör en egen lag och därmed inte införlivas i upphovsrättslagen. Det gör också det nya regelverket mer överskådligt.

Närmare om definitionen av kollektiv förvaltningsorganisation

I direktivets artikel 3 anges att en organisation som har "som sitt enda eller *huvudsakliga* syfte" att förvalta upphovsrätter eller närstående rättigheter... är en sådan kollektiv förvaltningsorganisation som enligt artikel 2 ska omfattas av direktivets tillämpningsområde. Bestämmelsen har fått sin motsvarighet i den av utredningen föreslagna 1 kap 6 § i Lagen om kollektiv rättighetsförvaltning på upphovsrättsområdet.

Hur rekvisitet "huvudsakligt syfte" ska och kommer att tolkas har avgörande betydelse för vilka organisationer som kommer att omfattas av den nya lagen om kollektiv rättighetsförvaltning. I slutbetänkandet anges att tolkningen av uttrycket "enda eller huvudsakliga syfte" ska ges en objektiv innebörd. Vad organisationen har angett som sitt syfte i sina stadgar ska inte ha avgörande betydelse. I övrigt sägs inte mycket mer om hur huvudsaklighetskriteriet ska tolkas.

Denna oklarhet innebär att flera av KLYS medlemsorganisationer har svårt att bedöma huruvida deras verksamheter omfattas av direktivet eller inte. Frågan kompliceras dessutom ytterligare genom det förslag som utredningen lägger i avsnitt 12.2.1 om att endast en organisation som utgör en kollektiv förvaltningsorganisation enligt den nya lagen ska ha behörighet att i framtiden inkassera upphovsrättslig ersättning och träffa avtal med avtalslicensverkan. Många intresseorganisationer och fackförbund på kulturområdet som inte betraktar sig som kollektiva förvaltningsorganisationer utlöser idag avtalslicens. Hur huvudsaklighetskriteriet ska tolkas är dock ytterst en fråga för domstolarna att avgöra.

6.2.1 Förhållandet mellan nationell reglering och unionsrätten

I avsnittet konstaterar utredningen att de bestämmelser som införs till följd av CRM-direktivet inte bör gå längre än vad direktivet kräver. De bör inte heller vara mer detaljerade än vad som krävs av direktivet. KLYS håller med om detta, men anser att utredningsarbetet ändå präglats av en iver att reglera mer än vad som behövs på en rad punkter. I slutbetänkandet kvarstår en del bestämmelser som hade kunnat lättas upp eller slopas.

6.5.3 Lagen bör inte tillämpas på vissa fackliga överenskommelser

KLYS tillstyrker den föreslagna bestämmelsen i kap 1 § 5 om facklig föreningsfrihet och hänvisar till KLYS medlemsorganisationer Teaterförbundet och Journalistförbundet för ytterligare kommentarer i denna fråga.

Kap 7 Representation av rättighetshavare samt medlemskap och organisation

7.8.2 Överväganden

I den skrivelse som KLYS skickade till utredningen den 20 februari 2015 hade vi invändningar när det gällde utredningens dåvarande förslag till implementering av direktivets artikel 8.4. Enligt KLYS tolkning av direktivet måste direktivets bestämmelser om hur styrelse ska utses i kollektiva förvaltningsorganisationer som är ekonomiska föreningar anses motsvaras av den svenska lagen om ekonomiska föreningar (FL). Det bör således fortsatt vara möjligt för svenska kollektiva förvaltningsorganisationer som är ekonomiska föreningar att reglera hur styrelse ska utses i sina stadgar.

Slutbetänkandets förslag till genomförande av artikel 8.4 finns i den nya lagens kapitel 5 § 4 och lyder: "Medlemsstämman ska besluta om utnämning av eller avskedande av ledamöter i den kollektiva förvaltningsorganisationens styrelse eller motsvarande organ. Medlemsstämman ska..."

Utredningen har inte valt att göra en ren hänvisning till FL, men i övrigt formulerat paragrafen på ett sätt som KLYS kan tillstyrka, om det - åtminstone i motiven till lagtexten - förtydligas att möjligheten finns att utse styrelse genom stadgebeslut, som självklart kan ändras av stämman i behörig ordning.

När det gäller termen "avskeda" i bestämmelsen förordar KLYS ett lämpligare ord i sammanhanget såsom "entlediga" eller "avsätta". I Sverige är det inte brukligt att "avskeda" inte styrelseledamöter.

Beträffande fullmakter och direktivets artikel 8.10 st 2 har KLYS framfört till utredningen att den begränsning av vem som kan utnämnas som fullmaktshavare som finns i den svenska lagen om ekonomiska föreningar (FL) bör räcka och måste anses förenlig med direktivet i den mån den kollektiva förvaltningsorganisationen är en ekonomisk förening. KLYS anser även här att en ren hänvisning till FL hade varit den bästa lösningen. Vi anser dock att den ordalydelse som utredningen föreslagit i den nya lagens kap 5 § 10 är godtagbar.

Kap 8 Förvaltningen av rättighetsintäkter

8.2.2 Överväganden om avdrag

KLYS delar direktivets utgångspunkt att individuell fördelning av rättighetsintäkter är att eftersträva, men vill samtidigt framhålla att det inte alltid är praktiskt möjligt eller ekonomiskt försvarbart. Kulturskaparna och deras organisationer måste därför själva ha rätten att i sådana situationer besluta att ersättningarna i stället ska fördelas kollektivt. Direktivets beaktandesatser 28 och 29 medger kollektiv fördelning och direktivet måste enligt KLYS tolkas som att det otvetydigt är medlemmarna som genom stämman, med hänsyn tagen till de ramar som CRM-direktivet i övrigt sätter, har den yttersta beslutanderätten angående de allmänna principerna för fördelning av rättighetsintäkterna.

I den nya lagens 7 kap 5 § bekräftas möjligheten för kollektiva förvaltningsorganisationer att göra avdrag för sociala, kulturella eller utbildningsrelaterade tjänster och att de ska erbjudas på grundval av rättvisa kriterier. KLYS vill dock ifrågasätta utredarens bedömning att det skulle följa av artikel 12.2 i CRM-direktivet att inte alla intäkter inom ett visst område skulle kunna vara föremål för denna typ av avdrag. Vi menar att det inte kan utläsas ur art 12.2 att inte sådana avdrag skulle kunna komma ifråga, förutsatt att medlemsstämman beslutar om riktlinjer för fördelningen och avdragen på ett sätt som möjliggör detta. KLYS förespråkar därför att en förtydligande justering görs i förarbetena i detta hänseende.

Kap 10 Förhållandet till användare

10.1.2 Överväganden

KLYS hade under utredningsarbetet synpunkter på hur utredningen ville implementera direktivets artikel 16.2. Det förslag som utredningen presenterade avvek enligt KLYS alltför mycket från direktivtexten. I slutbetänkandets förslag till lydelse av kap 9 § 2 har utredningen närmat sig direktivtexten, varför förslaget kan tillstyrkas av KLYS.

Kap 12 Förhållande till vissa andra regelverk

12.2.1 Organisationer behöriga att träffa avtal med avtalslicensverkan och inkassera upphovsrättslig ersättning

I ett mycket sent skede av utredningsarbetet valde utredningen att presentera ett förslag för expertgruppen som varken följer av CRM-direktivet eller av kommittédirektivet till utredningen. Förslagets konsekvenser har heller inte analyserats i vederbörlig ordning. Förslaget innebär att endast en organisation som utgör en kollektiv förvaltningsorganisation enligt den nya lagen ska ha behörighet att i framtiden inkassera upphovsrättslig ersättning och träffa avtal med avtalslicensverkan.

Enligt dagens lagstiftning har en organisation som företräder i Sverige använda verk på ett område möjlighet att ingå avtal med avtalslicens. Detta innebär att bl a KLYS medlemsorganisationer – intresseorganisationer och fackförbund inom olika konstområden (s k primärorganisationer) – kan träffa avtal med avtalslicensverkan för att lösa olika typer av behov av upphovsrättsliga nyttjanden, som regelbundet uppstår bland användare och allmänhet, särskilt i takt med den tekniska utvecklingen. Sådana avtalslicensavtal träffas

löpande och flera nya planeras inför framtiden för att möta de behov som finns inom i första hand kultur- och mediesektorn. Detta smidiga och flexibla system gagnar såväl rättighetshavare som användare.

Med det förslag som utredningen lägger i avsnitt 12.2.1 försvåras möjligheten för dessa organisationer att utlösa avtalslicens, eftersom de måste utgöra en kollektiv förvaltningsorganisation enligt den nya lagen om kollektiv rättighetsförvaltning för att kunna träffa den typen av avtal i framtiden. Många av dessa organisationer har dock varken behov av, resurser eller vilja att omfattas av den nya lagen. Om förslaget genomförs på det sätt som utredningen föreslår kommer utvecklingen av nya avtalslicenser därför att bromsas, vilket innebär att den snabbhet och flexibilitet som kultur- och mediesektorn så väl behöver kommer att hindras. Detta innebär samtidigt att syftet med den av branschen eftersträlvade nya generella avtalslicensbestämmelsen i upphovsrättslagen motverkas och att dess funktion gå om intet.

En annan konsekvens av förslaget är att idag existerande avtalslicensavtal inte längre kommer att kunna tillämpas, så snart det sker någon form av ändringar i dessa avtal och då det i formell mening blir fråga om nya avtal. Stora delar av det svenska undervisningsväsendet skulle kunna drabbas av detta.

KLYS menar att ändringen, om den blir verklighet, kommer att få negativa konsekvenser för kulturskapare och andra rättighetshavare. Intäkterna kommer att minska samtidigt som förvaltningskostnaderna ökar p g a att dessa primärorganisationer kommer att tvingas till omorganisation, genom att t ex starta servicebolag.

Alternativet för dessa organisationer blir att genom fullmakt lämna till en kollektiv förvaltningsorganisation att representera sitt medlemskollektiv. KLYS är dock av uppfattningen att detta innebär en försvagning av primärorganisationernas roll och inflytande i avtalslicenssystemet. En styrka i den nordiska och svenska organisationsstrukturen är primärorganisationernas stora kännedom och kompetens om villkoren inom respektive konstområde, vilket många gånger gör dem bättre lämpade att förhandla för sin yrkesgrupp än en kollektiv förvaltningsorganisation som dessutom kan behöva ta hänsyn till motpartsintressen vid avtalsförhandlingen. Avtalslicensernas förankring i primärorganisationerna är ett avgörande skäl till att dessa fungerar så väl i Sverige och i övriga nordiska länder.

Vi vill därför förorda stor försiktighet när det gäller att på detta sätt gå in och ändra för mycket i befintliga organisationsstrukturer och avtalstraditioner i Sverige. Eftersom förslaget innebär en marginalisering av primärorganisationernas roll riskerar också deras funktion som främjare av kulturell mångfald att påverkas negativt, vilket i sig är ett argument för försiktighet i frågan, särskilt mot bakgrund av direktivets skäl 3. Jfr ovan avsnittet om Kulturskapares villkor och kulturell mångfald. KLYS förutspår att just de mindre populära repertoarerna inom alla konstområden kommer att få ännu sämre tillträde till marknaden om förslaget genomförs.

Det bör - såsom experten Susin Lindblom uttrycker det i sitt särskilda yttrande - stå varje organisation fritt att välja i vilka avseenden det är lämpligt att lägga rättigheter i en paraplyorganisation och i vilka avseenden det är mer ändamålsenligt att förhandla på egen hand för sin medlemskrets räkning. Även om det finns en teoretisk möjlighet att ombilda sig till en kollektiv förvaltningsorganisation eller att starta ett sk servicebolag som hanterar avtalslicens kommer det inte att vara ekonomiskt och praktiskt möjligt eller för den delen kostnadseffektivt för alla kulturskapsorganisationer att göra det.

Från KLYS vill vi i övrigt hänvisa till de särskilda yttranden som lämnats av experterna Susin Lindblom (förbundsdirektör Sveriges Dramatikerförbund) och Olle Wilöf (jurist på Svenska Journalistförbundet) där ovanstående resonemang utvecklas och exemplifieras.

Sammanfattningsvis anser KLYS att förslaget om att avtalslicensavtal i fortsättningen bara ska få ingås av organisationer som omfattas av den nya lagen om kollektiv rättighetsförvaltning, inte kan tillstyrkas. Det har inte analyserats i tillräcklig utsträckning, och det finns inte någon konsekvens-analys av förslagets effekter. Enligt KLYS kan förslaget få negativ inverkan både för kulturskapsare, andra rättighetshavare och användare av upphovsrätt. Vi avstyrker därför ett genomförande av förslaget i samband med den aktuella implementeringen av CRM-direktivet.

Kap 14 Efterlevnad

14.4.2 Överväganden

KLYS förespråkade i sin skrivelse från i februari 2015 att det tillsynsuppdrag som direktivet föreskriver bör avse ett så pass avgränsat område som möjligt och inte t ex innefatta det mesta av förhållandena mellan rättighetshavare och organisation, och mellan användare av upphovsrättigheter och organisation.

KLYS delar därför utredningens bedömning i slutbetänkandet att tillsynen så långt det är möjligt bör ske genom domstolsprövning och välkomnar att PRVs tillsyn föreslås bli begränsat till att omfatta de delar av lagen som är i huvudsak rörelserättsliga till sin karaktär och att den t ex inte omfattar kap 9 i den föreslagna lagen.

14.5.2 Överväganden

I den nya lagens kap 12 § 4 föreslås skadeståndsansvaret för bl a styrelseledamöter i en kollektiv förvaltningsorganisation att regleras.

Enligt KLYS måste det vara tydligt för den förtroendevalda som ska sitta i en styrelse för en kollektiv förvaltningsorganisation vad det innebär och i vilka situationer denne kan bli skadeståndsskyldig. Som kapitel 12 § 4 nu är utformad är detta inte tydligt definierat. KLYS kan därför inte tillstyrka paragrafen i dess nuvarande lydelse. Det är orimligt att skadeståndsansvaret för styrelseledamöter och VD i en kollektiv förvaltningsorganisation ska gälla hela lagens efterlevnad, vilket innebär ett omotiverat utvidgande av det ansvar som gäller enligt aktuell svensk associationsrättslig lagstiftning.

14.8 Behörig myndighet för tillsyn över de kollektiva förvaltningsorganisationerna

När det gäller valet av PRV som behörig tillsynsmyndighet vill KLYS understryka att den upphovsrättsliga rättsdisciplinen skiljer sig från övrigt immaterialrättsligt skydd på flera sätt och dessutom har kultur- och konstnärspolitiska förtecken, varför särskild kompetens på kultur- och medieområdet behöver tillföras PRV för att myndigheten ska kunna leva upp till sitt nya uppdrag. PRV har visserligen immaterialrättslig kompetens, men endast inom det industriella rättsskyddet.

Med detta sagt kan KLYS tillstyrka förslaget om att behörig myndighet ska vara PRV.

För KLYS

Marika Lagercrantz
Ordförande KLYS

genom

Ulrica Källén Lörelius
Verksamhetsledare